גמ' איתמר אמר רבה אמר רב הונא מקרא מלא דבר הכתוב [1]לא יטמא כשהוא אומר [2]לא יבא [א]להזהירו על הטומאה להזהירו על הביאה אבל טומאה וטומאה לא ורב יוסף אמר האלהים אמר רב הונא [ב]אפילו טומאה וטומאה דאמר רב הונא נזיר שהיה עומד בבית הקברות והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו חייב אמאי הא מיטמא וקאים אלא לאו ש"מ אמר רב הונא אפילו טומאה וטומאה איתיביה אביי [א]כהן שהיה לו מת מונח על כתיפו והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו יכול יהא חייב ת"ל [א] [3]ולא יחלל <במי שאינו מחולל יצא זה שהוא מחולל ועומד א"ל ותיקשי לך מתני' דתנן היה מיטמא למתים כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תטמא אל תטמא חייב על כל אחת ואחת ואמאי הא מיטמא וקאים אלא קשיא אהדדי לא קשיא [ג]כאן בחיבורין [ב]°כאן שלא בחיבורין וטומאה בחיבורין דאורייתא (א) הא אמר רב יצחק בר יוסף א"ר ינאי [ד]לא אמרו טומאה בחיבורין אלא לתרומה וקדשים אבל לנזיר ועושה פסח לא ואי אמרת דאורייתא מאי שנא [ה]כאן בחיבורי אדם באדם כאן בחיבורי אדם במת אבל טומאה וטומאה לא דהא מיטמא וקאים טומאה וביאה נמי הא מיטמא וקאי אמר רבי יוחנן כאן בבית כאן בשדה

בבית

אמר רבה בר רב כהנא[1] מקרא מלא דבר הכתוב לא יטמא כשהוא אומר לא יבא. גבי נזיר כתיבי הני קראי להזהירו על הטומאה להזהירו על הביאה כדמפרש בסמוך כשנכנס לאהל המת אם [התרו] בו משום לא יטמא ומשום לא יבא לוקה שתים ושתיהם[2] היו בבת אחת אבל טומאה לא משכחת לה שיתחייב שתים אם[3] התרו בו אל תטמא[4] ובסמוך מייתי מתני' לאותובי: **דאמר** רב הונא נזיר שעומד בבית הקברות והושיטו לו מתו. דעל ד] הקברות הוא מוזהר ככ"ג[5] או מת אחר ונגע בו חייב ואמאי הא מיטמא וקיימא ש"מ אפילו טומאה וטומאה: **איתיביה אביי** ה] נזיר שהיה מת מונח לו על כתיפיו וכו' יכול יהא חייב ת"ל להחלו. ו] בספרי' כתוב ת"ל לא יחלל וי"א דהא לא כתב[6] גבי אזהרת טומאה וגם בסמוך אמר בהדיא דלהחלו אתא לדרשא[7] ולהחלו בכהן כתיב ומדמי נזיר לכ"ג לקמן פרק כהן גדול (דף מח.) למידן מהדדי ג)לג"ש[8] מאמו אמו: **א"ל**. רב יוסף ותקשה לך מתניתין דתנן היה מטמא כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תטמא אל תטמא חייב על כל אחת ואחת אע"ג דמחולל ועומד: **אלא** קשיא. אלא ע"כ סמי הך ברייתא מקמי מתני': **לא** קשיא. אביי בא לתרץ מתני' וברייתא כאן שהוא[9] מחובר למת [והתרו בו ז] ומושיטים לו מת אחר לא מיחייב דה"ל [מחולל] ועומד: כאן שלא בחבורים. שפירש כבר מהמת והושיטו לו מת אחר[10] שפירש מן הראשון ואמרו לו אל תטמא אין כאן[11] מחולל ועומד ח] ותוספת[12] אף בו ביום בשעה[13] שנוגע במת הנוגע [בו] יטמא שבעת ימים כדדרשינן בפרק אין מעמידין (ע"ז דף לז:) כל אשר יגע בו הטמא יטמא שבעה ודיקרב ט] מיסאב[14] ואחרי שפירש תוספת טומאה: **וטומאה** בחיבורין דאורייתא. כלומר וכי בעלמא י] שאר נוגע וכי יהיה הנוגע טמא משום דיקרב בדיקרב דאורייתא: והאמר ר' יצחק בר יוסי [לא] אמרו טומאה בחיבורין. פירוש דיקרב בדיקרב אלא לענין תרומה וקדשים בזה אמרינן טומאה[15] שיהיה כנוגע[16] במת לטמא תרומה וקדשים אבל לנזיר לסתור ולהביא קרבן טומאה וכן לענין להמנע מעשות פסח לא העמידו דבריהן ואי דאורייתא מאי שנא: **בחבורי** אדם באדם. פי' ר"י שהשלישי הנוגע כ] בנוגע במת דההוא ודאי מדרבנן טמא שבעה דכי אמר דיקרב בדיקרב דאורייתא דוקא דנגע בנוגע במת ובפ' אין מעמידין (גו"ש) אמר העיד יוסף בן יועזר דיקרב בדיקרב מסאב ופריך דאורייתא הוא כל אשר יגע בו הטמא יטמא ומסיק דאורייתא בחיבורין טמא שבעה שלא בחיבורין טומאת ערב ואתו אינהו וגזור אף שלא בחיבורין טמא שבעה ואתא יוסף בן יועזר ושרא ולפירוש ר"י [נפרש] דאורייתא בחיבורין היינו ל] נגע בנוגע במת[17] אבל רש"י פירש התם ואתו אינהו וגזרו שלא בחיבורין אף אם פירש לגמרי: **מאי** שנא טומאה וטומאה דלא דהא מיטמא וקאי. ואין כאן תוספת מ] [טומאה][18] קרינא ביה טומאה[19] הא מיטמא וקאי ודומיא[20] דטומאה וטומאה דלא לקי כגון מת על כתיפו והושיטו לו מת אחר קודם שפירש מן הראשון טומאה [וביאה] נמי היכא דמת על כתיפו והלך לאהל המת והתרו בו משום לא יבא ומשום לא יטמא הא מיטמא וקאי ואמאי לקי על הביאה ואי בנוגע במת ופירש ונכנס לאהל המת הא אפילו טומאה וטומאה לוקה שתים שהרי אין כאן מחולל ועומד: [**כאן** בבית]. נכנס בבית שבתוכו מת ולא נטמא קודם לכן אז לקי שתים על לא יטמא ועל לא יבא שבביאה אל הבית באו שתים עליו: **כאן** בשדה. כלומר כל טומאה וטומאה בלא אהל לא משכחת שיתחייב שתים בבת אחת שהרי אם נגע בב' מתים בבת אחת כולה חדא התראה היא דהתראה דלאו דטומאה דידיה[21] היא ואם היה טעון מת על כתיפו והתרו בו על הטומאה והושיטו לו מת אחר מחולל ועומד הוא ואין כאן תוספת טומאה מן השני. מהר"ס ופ"ה קשה להבין:

מקרא מלא דבר הכתוב. בנזיר לא יטמא להם במותם להזהירו על הטומאה וכשחזר ואמר כל ימי הזירו לה' על כל א] נפשות מת לא יבא חזר והזהירו על ביאת אהל שבו מת לומר לך שאם ניטמא במת וחזר ונכנס באהל שיש בו מת חייב שתים: **אבל טומאה וטומאה.** אבל אם נטמא במת וחזר ונגע במת אחר בעוד שהוא נוגע במת ראשון אע"פ שהתרו בו אינו חייב אלא אחת דהא מיטמא וקאי: **דאמר רב הונא נזיר שהיה עומד בבית הקברות והושיטו לו מתו ומת אחר.** כלומר או מתו או מת אחר. והאי דקאמר מתו לאו דוקא שהוא אינו מותר ליטמא בשום קרוב שלו לא באביו ולא באמו: **חייב.** מלקות אף על טומאות שניהן: **איתיביה אביי כהן שהיה לו מת מונח על כתיפו כו' יכול יהא חייב ת"ל ומן המקדש לא יצא ולא יחלל.** וה"ה לכהן הדיוט ונזיר נמי: **שאינו מחולל.** שעדיין לא נטמא בו דיבר הכתוב לא יטמא ואם נטמא לוקה יצא זה שנוגע במת אחר שכבר הוא מחולל באותו מת שמונח על כתיפו. וש"מ דאילו בטומאה וטומאה אינו חייב וקשיא לרב יוסף דאחד נזיר ואחד כהן הדיוט ואחד כהן גדול כולן הוקשו לענין טומאה שלא ליטמא במת: **א"ל ותיקשי לך מתניתין.** אברייתא דהכא תנן דאפילו בטומאה וטומאה חייב על כל אחת ואחת: **שלא בחיבורין.** דנגע במת זה והלך ונטמא במת אחר ודכוותה נמי במתני' דמיחייב על כל אחת ואחת כגון שנטמא בזה והלך ונגע במת אחר וכי תניא הכא דאינו חייב אלא אחת בטומאת חיבורין שבעוד שמונח לו מת על כתיפו נגע במת אחר וכדתני לה בהדיא דהכא הוא דאינו חייב אלא אחת דבטומאה אחת דמי הואיל ולא נסתלק מטומאה ראשונה: (ב) **וטומאת חיבורין.** מי הויא לה דאורייתא כחדא טומאה משום דהוי מחובר עדיין במת ראשון קאמרת לה דכי הדר נגע במת זה הויא לה לכולה חדא טומאה מדאורייתא: **והא אמר רב יצחק בר יוסף לא אמרו טומאה בחיבורין.** אם אדם נוגע ידו במת ואוחז בו וידו אחרת נתונה ביד חבירו לא אמרת שיהא גם אותו חבירו כמי שהוא מחובר ונוגע בטומאה זו אלא לענין קדשים ותרומה שאינו יכול לאכול בהן עד שבעה אבל לענין נזיר לסתור נזירותו ולהביא קרבן על הטומאה ולעושה פסח שלא לעשותו בשביל שהוא טמא לא (ג) אמרינן שתהא טומאה בחיבורין: **ואי אמרת דמדאורייתא.** הוי חשוב טומאת חיבורין כטומאה אריכתא: **מאי שנא.** נזיר ועושה פסח מקדשים ותרומה: ה"ג **כאן בחיבורי אדם באדם כאן בחיבורי אדם במת.** כלומר מי דמי ההוא בחיבורי אדם באדם שזה נוגע במת והוא בחבירו ומש"ה לא חשיבא ליה טומאת חיבורין לענין נזיר ועושה פסח ב] אבל הכא טומאת חיבורי [אדם] במת הויא ומשום הכי הויא לה טומאת חיבור חשיבא כחדא ואינו חייב אלא אחת ג] דהא מיטמא וקאי ואמר מר שמי שאינו מחולל יצא זה שהוא מחולל והוקשו נזיר וכהנים כאחת לענין הפרשת טומאה: **טומאה וביאה נמי הא מיטמא ליה.** קודם שנאהל באהל ואמאי מיחייב ואי נמי מכיון דנכנס באהל שהמת שם הוה ליה טמא וכי הדר נגע אמאי חייב: **כאן בבית כאן בשדה.** כי אמרינן אנן דחייב על הביאה ועל הטומאה כגון דנכנס בבית שהמת לתוכו דטומאה וביאה בהדי הדדי אתיין ואידך דאמרן יצא זה שמחולל ועומד כגון שנגע במת שבשדה והדר נכנס באהל שמת תחתיו דפטור לפי שכבר הוא מחולל ועומד:

בבית

בבית

עין משפט נר מצוה

י א מיי' פ"ג מהל' אבל הלכה [ו] ז:

יא ב ג מיי' פ"ה מהל' נזירות הל' יז ופ"ג מהל' אבל הלכה ד:

יב ד ה מיי' פ"ה מהל' טומאת מת הל' ב סמג עשין רלא:

◆

תורה אור השלם

1. לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לְאָחִיו וּלְאַחֹתוֹ לֹא יִטַּמָּא לָהֶם בְּמֹתָם כִּי נֵזֶר אֱלֹהָיו עַל רֹאשׁוֹ: במדבר ו ז
2. כָּל יְמֵי הַזִּירוֹ לַייָ עַל נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֹא: במדבר ו ו
3. וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יְחַלֵּל אֵת מִקְדַּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֵזֶר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְיָ: ויקרא כא יב

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאורייתא היא והא אמר ר' יצחק: (ב) רש"י ד"ה וטומאה בחיבורין מי הויא וכו' משום דהוי: (ג) ד"ה הא אמר וכו' לא אמרו שיהא:

◆

פי' הרא"ש

שהיה ... דהתראות חלקות: מקרא מלא דבר כתוב לא יטמא. כלומר שמלא ומשלים הכל דגם יאתו לבית שיש בו טומאה בכלל לא יטמא וא. כשהוא אומר לא בוא תרוייהו גבי נזיר תיבי וקרא יתירא הוא הזהיר על הביאה ועל טומאה כדמפרש בסמוך אם נכנס באהל המת התרו בו משום לא יבוא משום לא יטמא לוקה תים הואיל והב' באו א': אבל טומאה וטומאה א מחייב ב' משום טומאה י לא פשוט תוספת טומאה בשניה כדמפ' סמוך: ורב יוסף אמר פילו טומאה וטומאה אף לא תוספת טומאה חחייב שתים אי התרו בו ל תטמא אל הטמא: הושיטו לו מתו ומת אחר. תו או מת אחר דנזיר וזהר על הקרובים כמו "ג: ה"ג יכול יהא חייב "ל להחלו ולא גרסי' לא חלל דהא לא כתיב גבי זהרת טומאה ולהחלו גבי זהרת טומאה דכהן כתיב לקמן גמרינן נזיר מכהן ג"ש דאמו אמו: א"ל רב יוסף ותיקשי ליה מההיא תנן היה מטמא וכו'. אלא שיין אהדדי וסמי הך רייתא מקמי מתני': לא שיא כאן בחבורין כאן לא בחבורין. אביי השיב רב יוסף לתרץ הברייתא המשנה דלא תקשי אהדדי לקיים דברי רבה: כאן חבורין בעודו מחובר מת אם הושיטו לו מת לא חייב. דמחולל ועומד וא ואינו מוסיף טומאה ל טומאתו: כאן שלא חבוריי אחר שפירש מן מת והושיטו לו מת אחר והתרו בו אל תטמא חייב ב' דבטומאה ב' יש תוספת טומאה דבעודו מחובר למת אדם הנוגע ו טמא ז' ואחר שפירש הנוגע בו אינו טמא כ"א טומאת ערב. כך פי' המפרשים שטה זו. וק' לי מדקאמר רבה טומאה טומאה לא משמע דלית ליה כלל בטומאה ב' מלקיות דאם איתא דאית ליה אמורא הי"ל לפרש דבריו וע"ק דהל"ל א"ל "ק כאן בחבורין וכו'. הלכך גר' לפרש דרבה לית ליה כלל ב' מלקיות בטומאה ורב יוסף קאמר דמשכחת להו נמי בטומאה כדמפרש בתוספת טומאה אלא קשיין אהדדי ל"ק כאן בחבורי' וכו' כל זה מדברי רב יוסף ולפ' דבריו דבחבורי' משכחת ה וטומאה בחבורים דאורייתא מה שהוא טמא ז' בעודו מחובר למת מן התורה הוא דקאמר דלוקה עליה: לא אמרו טומאה חבוריי אלא לתרומה וקדשים. שלא יאכל תרומה וקדשים כל שבעה שהעמידו דבריהם במקום אכילת תרומה וקדשים והיא מצות עשה: אבל לנזיר שיסתור ולעושה פסח שימנע מעשות פסח לא טמאוהו: ואי הרי דאורייתא היאך טיהרוהו חכמים: כאן בחיבורי אדם באדם כאן בחיבורי אדם במת. ראובן שנגע בשמעון בעוד שמעון נוגע במת טמא ז' מן התורה ובפ' ין מעמידין דריש ליה מכל אשר יגע בו הטמא. אבל ראובן שנגע בשמעון ושמעון בלוי ולוי במת טמא טומאת ערב מן התורה ומדרבנן טומאת ז'. טומאה וביאה נמי דומי' דטומאה וטומאה דלא לקי' כגון מת על כתפו והושיט לו מת אחר דלא לקי אין כאן תוספת טומאה: טומאה וביאה נמי אם היה מת על כתפו ונכנס לאהל המת לא לקי דהא מחולל ועומד ואין כאן תוספת טומאה: כאן בבית. אדם טהור הנכנס לאהל המת והתרו בו משום לא יבוא ומשום לא יטמא לוקה ב' ששניהם באו כא' ולא היה מחולל ועומד. אבל בשדה דליכא אהל לא משכחת שילקה ב'.

מסורת הש"ס

א) נ"ל נזיר, ב) [ע' תוס' שבועות יז. ד"ה נזיר], ג) נ"ל בכ"ש.

◆

גליון הש"ס

גמ' כאן שלא בחיבורין. ע' נדה ד' נז ע"א תד"ה ודלמא:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' ולא יחלל נמחק ונ"ב להחלו (וכמ"ש התוס'):

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה מקרא מלא וכו' על כל נפשות. תי' נפשות נמחק ונ"ב נפש. א"מ: ב] ד"ה ה"ג כאן בחיבורי אדם וכו' אבל הכא טומאת חיבורי אדם במת. נ"ב ע' א"מ: ג] בא"ד ואינו חייב אלא אחת. כאן הס"ד: ד] תוס' ד"ה דאמר רב הונא וכו' דעל הקברות. תי' הקברות נמחק ונ"ב הקרובים. א"מ: ה] ד"ה איתיביה אביי נזיר. תי' נזיר נמחק ונ"ב כהן. א"מ: ו] בא"ד בספרים כתוב ת"ל לא יחלל וי"א. נמחק וי"א ונ"ב וזה אינו: ז] ד"ה לא קשיא וכו' מחובר למת והתרו בו ומושיטים. תי' והתרו בו והו"ו של ומושיטים נמחק ונ"ב ולו. א"מ: ח] בא"ד אין כאן מחולל ועומד ותוספת. תי' ותוספת נמחק ונ"ב אלא תוספת טומאה אף בו ביום שבשעה כל"ל: ט] בא"ד כפופו ודיקרב מסאב ואחרי שפירש טומאת ערב כל"ל: י] ד"ה וטומאה בחיבורין דאורייתא כלומר וכי בעלמא שאדם נוגע במת וכי יהיה הנוגע בו וכו' והאמר ר' יצחק בר יוסף וכו' בזה אמרינן טומאה. תי' טומאה נמחק ונ"ב הנוגע בזה הטעמא שיהא כנוגע כל"ל: כ] ד"ה בחיבורי אדם באדם וכו' שהשלישי הנוגע בנוגע כל"ל. א"מ: ל] בא"ד ולפי' ר"י נפרש דאורייתא בחיבורין היינו נגע בנוגע במת. תי' נגע בנוגע במת נמחק ונ"ב בנגע במת שלא בחיבורין נוגע בנוגע בנוגע במת. א"מ: מ] ד"ה מאי שנא טומאה וטומאה וכו' ואין כאן תוספת טומאה קרינא ביה טומאה. תי' טומאה ועד טומאה נמחק ונ"ב ומחולל ועומד קרינא ביה טומאה וביאה נמי. א"מ:

◆

הגהות התוספות

1. נ"ל אמר רבה אמר רב הונא. 2. נ"ל הואיל ושתיהם. 3. נ"ל אפילו אם כו'. 4. נ"ל אל תטמא אל תטמא. 5. כאן הוא סה"ד ומה"ד ומת אחר. כלומר או מת אחר כו'. כל"ל. 6. נ"ל כתיב. 7. נ"ל לדרשא ו. 8. נס"א מג"ש. 9. נ"ל כאן בחיבורין בעוד שהוא מחובר כו'. 10. נ"ל עם פתח תחת האל"ף ותחת האו"ת. 11. נס"א אותא לא מיקרי. ותיבות אין כאן ליתא. 12. נ"ל דליכא תוספת טומאה. 13. נ"ל שהרי בשעה. 14. נ"ל דיקרב בדיקרב מסאב שבעה ואחרי שפירש אינו טמא כי אם טומאת ערב ויש כאן תוספת טומאה. 15. נ"ל טומאה בחיבורין. 16. נ"ל שיהיה נוגע בנוגע כנוגע. 17. נ"ל ושלא בחיבורין היינו השלישי הנוגע בנוגע בנוגע במת. אבל רש"י כו'. 18. נ"ל ואין כאן תוספת טומאה ומחולל ועומד קרינא ביה. 19. נ"ל טומאה וביאה נמי הא מיטמא כו'. 20. נס"א לדומיא. 21. נ"ל גרידא. ותיבת דידיה נמחק.